

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónap 50 K Félévre 220 K
 Negyedévre 110 K Egész évre 440 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
 INTERURBAN TELEFON; 3-48 SZÁM

A kisantant meg akar fojtani bennünket

Grdez, szept. 29. Belgrádból jelentik: A tegnapi minisztertanács behatóan foglalkozott a Nyugatmagyarországi kérdéssel. A minisztertanács azon a nézeten van, hogy Magyarországgal szemben eredményesen lehetne gazdasági blokádot végrehajtani. Pasics miniszterelnök különösen kiemelte azt, hogy Magyarország fegyverkezik és annak a nézetének adott kifejezést, hogy Magyarország fegyverkezése ügyében okvetlenül közelebbi megbeszélésekre volna szükség Prágával és Bukaresttel. A minisztertanács arra az állás-

pontra helyezkedett, hogy elszigetelt fellépés helyett célravezetőbb lenne, ha valamennyi hatalom közösen járna el ebben a kérdésben.

Páris, szept. 29. Diplomáciai körökben úgy tudják, hogy Románia ismét megsürgette a nagyantantnál Magyarország katonai leszerelését. A román diplomácia azzal érvel, hogy mindaddig, amíg Romániával, illetve a kisantanttal szomszédos Magyarországon számbavehető nemzeti hadsereg van, addig az utódállamok kisebbségeit ez a hadsereg mindig izgalomban fogja tartani.

felel a szövetséges főhatalmak, mint a trianoni és a saint-germaini szerződések signatáriusai készek arra, hogy mielőtt a kiürítés befejeződött, vállalják az einöklést azokon a tárgyalásokon, amelyek Magyarország és Ausztria között megindulnak, hogy a vármegyék átadásából származó különböző részletkérdések szabályoztassanak. Fogadja stb. Briand. (MTL)

A magyar kormány válasza az antant ultimátumára

Budapest, szeptember 29. Beavatott forrásból úgy értesülünk, hogy a magyar kormány már elküldötte válaszáat az antant ultimátumára, amelyet Nyugatmagyarország átadása ügyében péntek este kaptunk meg. A válaszban a magyar külügyi kormány utal arra az új helyzetre, amely Nyugatmagyarország kérdésében a közvetítő javaslat folytán előállott és közölte azt, hogy minden remény meg van arra a békés megegyésre, amelyet a tekintetben épen a nagyhatalmak ajánlottak úgy Ausztriának, mint Magyarországnak.

A jegyzék kiemelte azt a körülményt, hogy a közvetlen megegyezéssel ilyképen a nagyhatalmak kívánságának akarunk eleget tenni és ennélfogva reméli a magyar kormány, hogy a szövetségesek a megindult és a békés megegyezést célzó tárgyalások útjába nem fognak nehézségeket gördíteni.

Információink szerint a magyar diplomácia bizik abban, hogy az új fordulatot a nagyhatalmak is akceptálják és ennek folytán az ultimátum teljesen elveszti fenyegető jellegét és megszűnik a pillanatnyilag beállott feszültség. Kijelentették előtűnt, hogy a közvetítő javaslat csupán minimuma a magyar követeléseknek, amelyeknek teljesítése ellenében készek vagyunk a szóbanforgó területre teljes kiürítésére. A magyar kormány válaszejegyzékét már megkapták a nagyhatalmak.

Ausztria ravasz taktikája

Budapest, szept. 29. Beavatott politikai körökben úgy ítéljük meg a mai helyzetet, hogy Ausztria újból halogató politikát folytat és mindenképen be akarja várni az ultimátum lejártát, mintegy arra kényszerítve ez által Magyarországot, hogy csapatait Sopronból is vonja vissza.

Ausztria halogató tendenciájára élénk világot vet az is, hogy Benesnek Schober kanclérral megállapított találkozója is osztrák kezdeményezésre halasztódott el. Mindez azonban a helyzetet lényegesen nem érinti. A magyar pozíció annál is hatásosabban javult, mert a nagykövetelek tanácsának határozata mintegy Ausztriára hárítja a felelősséget a megegyezés meghiúsulásáért.

Románia erős rendszabályokat sürget

London, szept. 29. A román kormány késznek nyilatkozott arra, hogy a Magyarország ellen elrendelendő gazdasági kényszerrendszabályokat a maga részéről is fogantatja. Azonban közölte, hogyha ezeket nem kísérik erősebb rendszabályok, akkor ezzel az eszközzel nem lehet hamarosan eredményre számítani.

Ausztria házhoz szállítva követeli „jogostulajdonát”

Bécs, szept. 29. Az antant ultimátuma október 2-án jár le. A Reuter-írdának az a jelentése, hogy a nyugatmagyarországi bandák eltávolítása is Magyarország kötelessége, nyilván aranyhíd a visszavonulásra, amelyet az

Szerb-magyar határigazítás

Pécs, szept. 28. (MTL.) A Barcs melletti Balesapusztát amelvet a szerbek a kiürítés után ismét megszállottak, mint az SHS államhoz tartozó területet, a szövetségközi bizottság rendelkezése kiürítették és tegnap óta a közvetlen vonat összeköttetés Pécs és Barcs továbbá Siklós és Barcs, valamint Kaposvár és Barcs között ismét helyreállott.

A Persián-ügy

Budapest, szept. 29. Persián Ádám ismeretes bűnügyében Nagy György védőügyvéd beadványt intézett az igazságügyminiszterhez. Azt kéri, hogy diplomáciai uton hallgassák ki Benes arra a kijelentésre vonatkozóan, amelyet neki a budapesti cseh követség vezetője tett és amely kijelentés voltaképeni alapja a Persián Ádám elleni bűnügynek.

Komoly zavargások az oláh-megszállta részeken

Lázong a román lakosság - Összeütközések a katonasággal

Bukarest, szept. 29. A román nemzeti párt autonómiára való törekvései Erdélyben felkorbácsolták a kedélyeket, olyannyira, hogy szórványosan bár, de mégis igen komoly zavargások fordultak elő, amelyek bizonyos óvatintézkedések életbeléptetését vonták maguk után. A magyar határmenti területen különösen nagy az izgatottság, ami a román hatóságokat arra indította, hogy azokra a területekre kimondja az ostromállapotot és a magyarországi határt a forgalom elől bezárja.

Bukarestben, ahol a kormány a legnagyobb titokban tartja az erdélyi eseményeket, többek

között azt is rebesgetik, hogy a határzárlat a nyugatmagyarországi eseményekkel áll összefüggésben. Ebből persze egy szó sem igaz.

Békéscsaba, szept. 29. Bihar megyében, továbbá Arad, Szatmár, Máramaros és Szilágy vármegyékben a román nyelvű lakosság erősen nyugtalanodik és erőszakos szöközökkel fordul a hatóságok ellen. A lakosság több helyen összeütközött a katonasággal. Számos halott és sebesült van. Sok község elkergette a hatóságokat. Érdekes, hogy a mozgalmat a román parasztek csinálják és attól a magyar lakosság teljesen távol áll.

Remény van a megegyezésre

Legújabb hírek Nyugatmagyarországról

Csetepaték

Bécs, szept. 29. A Neues Aethuhrblatt jelenti: Tegnap éjjel a magyar felkelők újabb támadást intéztek a Lajta menti Bruck ellen. A támadást, amely a katonai tábor híjja irányában indult meg, a határvédő csapatok visszaverték.

A felkelők cserét ajánlanak Egánért

Bécs, szept. 29. Az Abend értesülése szerint tegnap visszatért egy csendőr azok közül, akiket a magyar felkelők legutóbbi támadásuk alkalmával magukkal hurcoltak. A csendőr jelentette, hogy a felkelők azzal küldték vissza, hogy az elfogott csendőröket szabadon bocsátják, ha viszont az osztrák csapatok szabadon engedik dr Egan felkelő vezért, aki az osztrákok fogságában van.

Az antant-ultimátum teljes szövege

Páris, szept. 29. A nagyköveti értekezletnek a magyar delegációhoz intézett szeptember 22-iki jegyzékét a francia kormány most hozzá nyilvánosságra. A jegyzék a következőképen szól:

Elnök Ur! A nagyköveti értekezlet a legnagyobb meglepetéssel vett tudomást azokról a válaszokról, amelyeket a nyugatmagyarországi kiürítésről szóló megelőző jegyzékeire a magyar kormány adott. A nagyköveti értekezlet megállapítja, hogy a magyar kormány elutasította azt, hogy a követeléseinek alávesse magát és hogy a nyugatmagyarországi vármegyéket még mindig magyar csapatok tartják megszállva.

A szövetséges főhatalmak nem engedhetik meg, hogy figyelmen kívül hagyassék az a kötelezettség, amelynek teljesítéséért ők vállaltak kezességet.

A főhatalmak felszólítják a magyar kormányt, hogy a mostani jegyzék átadásától számítva tíz napos határidőn belül Nyugatmagyarországot a szövetséges tábornokok által megállapított tervekhez képest teljesen kiüríttesse és az átadási jegyzéket aláírja. Ellenkező esetben a szövetséges főhatalmak fenntartják maguknak a jogot, hogy Magyarországgal szemben minden további értesítés mellőzésevel mindazokat a kényszer rendszabályokat alkalmazzák, amelyeket célravezetőnek tartanak. Más-

antant nyitva hagy. A magyar kormány minden valószínűség szerint ki fogja jelenteni, hogy erre a megítélésre képtelen és csupán arra fog szorítkozni, hogy késznek nyilatkozik a vármegyék átadására. Ezzel újra kezdődik a régi játék. Mindaddig, amíg az antant nem ismeri el a maga kötelességét, hogy Nyugat-magyarországot tényleg átadja Ausztriának, addig nem lehet szó arról, hogy a kérdést Ausztria javára oldják meg.

A csehek kiutasították Berzeviczyt

Eperjes, szept. 29. (MTL) Amikor legutóbb a magyar állampolgárokat a Felvidékről kiutasították, a sárosmegyei birtokán tartózkodó Berzeviczy Albert titkos tanácsost is kiutasították. Berzeviczy Albert, akinek a budapesti cseh konzulátus által kiállított utlevele lejárt, a zsupáni hivatal útján felterjesztést intézett a pozsonyi miniszteriumhoz és kérte az utlevél meghosszabbítását. Még mielőtt az utlevelet bármilyen elintézésel visszakapta volna, kézbesítették neki a kiutasítási rendeletet, amely szerint egész családjával együtt 24 órán belül kénytelen volt a cseh köztársaság területét elhagyni. A kiutasító rendelet nem tartalmazott semmiféle indokolást és az eljáró közegek felsőbb parancsra hivatkoztak.

Az amerikai különbéke

London, szept. 29. Washingtoni kábeltávirat közli, hogy a szenátus köztársasági pártja erősen szervekedik a demokrata mozgalom lefőrdésére, amely a Németbirodalommal, Ausztriával és Magyarországgal kötött békeszerződések ratifikálásának megghusítására irányul.

A demokraták újabbán ismét mozgalmastulást tartottak, de végérvényes határozatot nem hoztak. A pártnak 20 tagja fogott össze a ratifikáció ellen, de mégse valószínű, hogy meg tudják akadályozni.

A szerb király egészsége

Belgrád, szept. 29. (MTI) A kormány távirati úton felvilágosítást kért a Párisban tartózkodó dr. Jankovics, a király személye körüli miniszteről Sándor király egészségi állapotára nézve. A miniszter válasza szerint a király egészségi állapota semmi aggodalomra nem ad okot.

Nagyrománia nagyobbodása

Bukarest, szeptember 29. A jugoszláv-román határkiigazító bizottság pénteken befejezte munkálatait. A román bizottság sikert ért el, amennyiben 700 négyzetkilométer területet Zsombolya környékén Romániának ítéltek.

Albánia függetlensége

Zavar Szerbiában

Róma, szept. 29. Az albániai ügyben most létrejött olasz-angol egyezmény révén Olaszország mindazt elérte, amire törekedett. Albánia függetlenségéért és területi épségéért kezességet vállal Anglia és Franciaország, de ezenkívül Albánia megkapja a corzikai és argyókasztrói kerületeket, amelyekre a görögök tartottak igényt.

Seged, szept. 29. Szabadkáról érkező hírek szerint a bácskai bunyevác ezred hétfőn átpártolt az albánokhoz és most a szerbek ellen harcol. Szerbiában most épen olyan állapotok uralkodnak, mint Magyarországon a kommunizmus előtti napokban. Az albán felkelés óriási zűrzavart okozott a politikai életben és Pasics erélye sem tudja összetartani az ország egységét.

Belgrád, szept. 29. Skopljából jelentik: A déli határ főparancsnoksága szerint az albán támadás komoly jelleget öltött. Az albán csapatok állandóan erősítéseket kapnak és teljesen modern katonai felszereléssel és ágyúkkal rendelkeznek. Az albán kormány tegnapelőtt elrendelte az általános mozgósítást. A kormánycsapatokat megbízták, hogy Szerbia déli határai ellen intézzenek támadást és azokat a határsávokat szállják meg, amelyeket a nagykövetségi konferencia Londonban még 1913-ban odaigért Albániának. MTI.

Az egyéni szabadvizsgáldás a protestantizmus lényege

Bessenyei Lajost felmentette a konventi bíróság

A Református Egyetemes Konvent bírósága szeptember hó 28-án délután 4 órakor tartott ülésén foglalkozott dr. Bessenyei Lajos debreceni főgimnáziumi tanár fegyelmi ügyével.

Az ülésen Révész Kálmán tiszáninneni ref. püspök és Dárdányi Ignác volt miniszter, egyházkerületi főgondnok elnökök. A bíróság tagjai voltak: Németh István püspök, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, Benedek Sándor, Segesdi Ferenc és Fekete Márton.

Németh István előadó ismertette a fegyelmi ügyben beadott iratokat.

Dr. Bessenyei Lajos a Debrecenben megjelenő „Hajdúföld” című lap 1920. évi január hó 4-ik számában „A protestantizmus mullja és jövője” címmel vezércikket írt s ezért ellene 10 hónappal a cikk megjelenése után Márk Endre egyházkerületi ügyész vádindítványt nyújtott be az egyházkerületi elnökség elé, amely elrendelte a fegyelmi vizsgálatot és 1921. évi május hó 10-iki ülésén Baltazár Dezső püspök és gróf Degenfeld József főgondnok elnökléte alatt vádlottat fegyelmi vétségben vétkezésnek mondotta ki az egyházi törvények 5-ik t.-c. 3. §. a) pontja értelmében és ezért vádlottat feddésre ítélte.

Az ítélet ellen Bessenyei Lajos felebbe-

zést adott be, hivatkozva arra, hogy eikke nem ittközik sem hithűségbe, sem a közérkölesbe. A vizsgálat szerinte hiányos volt, amennyiben nem vették bírálat alá az egész cikk tartalmát. Cikkében történelmi következtetéseket vont le. A protestantizmusnak minden éltető eleme a szabad vizsgáldástól ered és ha ezt megakadályozza, akkor visszatérünk a középkori pápizmushoz, amelytől pedig csak tengervér árán tudott a protestantizmus megszabadulni. Utal arra, hogy a cikk a ref. egyház közügyeit szolgálta s a közérdeket. Nem a protestantizmus kipellengozéséről van itt szó, hanem a mindenkor vezetőknél hibáira történő utalásról.

A bíróság a fegyelmi ügy nyílt ülésen történt ismertetése után zárt ülésre vonult vissza.

Tanácskozás után az elnök kihirdette a bíróság határozatát, amely szerint vádlottat a fegyelmi vétség vádjára és következményei alól felmentette azzal az indoklással hogy irdalmi működés nem képezheti fegyelmi eljárás tárgyát.

Ezt a felmentő ítéletet bátran tekinthetjük oiybá, mely egyben marasztaló ítélet a Baltazárék irányzata ellen.

Vitézi telek alapítása saját vagy leszármazó részére

Mindazok, kik vitézi telek nagyságával fölérő földbirtokkal rendelkeznek, a saját birtokukból is alakíthatnak önmaguk, vagy származottjuk részére vitézi telket.

A kérvényzőknek folyamodványukat épügy kell előkészíteni, mint azoknak, kik vitézi telek elnyeréséért folyamodnak. Egy eltérés van csak. Ugyanis, aki saját birtokából akar vitézi telket alkotni, annak számára a Vitézi Szék a kitüntetések mértékét a következőkben állapította meg: A legénységi állománybe ieknél legalább a II. o. (kis) ezüst vitézségi érem birtoklása, tisztelnél legalább a III. o. katonai érdemkereszt, vagy legénységi állományukban szerzett I. o. (nagy) ezüst vitézségi érem birtoklása, ha e kitüntetések az ellenséggel szemben tanúsított személyes vitézségükkel nyerték el. Tehát saját telkéből maga, vagy leszármazója részére az is alapíthat vitézi telket, kinek kisebb (itt felsorolt) kitüntetései vannak, mint amelyek azoktól követelhetnek, kik vitézi telket kérnek.

Aki így akar vitézi telket alapítani, folyamodványában az itt jelzett kitüntetései s az egyéb: az előbbi fejezetben előirt adatok igazolására hivatkozva, kérnie kell a Vitézi Széktől az engedélyt, alapítólevél kiállítására. Fel kell azonban külön is tüntetnie és igazolnia, hogy a vitézi telekké alapítani szándékoltt terület saját kizárólagos tulajdonát képezi, az alapítás senki jogos érdekét, így például gyermekel köteles részét nem sérti, sem pedig felesége közszerzeményi részét, amennyiben birtokát feleségével közösen szerzte. E külön igazolás az esetben el is maradhat, ha a köteles részre jogosult gyermekei és közösen szerző felesége a kérelem előterjesztéséhez hozzájárultak, s azt valóban kinyilatkoztatják Feltüntetendő a kérvényben az alapítandó vitézi telek nagysága, annak telekkönyvszerű megjelölése.

Ha az ily kérvényt a Vitézi Szék kedvezően bírálta el, alapítólevél a Vitézi Szék utmutatása szerint kiállítható, s az államfő megerősítése után a birtoknak vitézi telekké való előjegyzése a telekkönyvi hatóság részéről eszközölhető.

Ugyanílyan az eljárás akkor is, ha valaki a vitézi mértéket megúto fia, vagy bárki más számára akar vitézi telket alapítani.

A vitézi telek alapítása iránti kérvény ugyanugy terjesztendő fel, mint a vitézi telek elnyerése iránt benyújtott kérvény.

Tekintettel arra, hogy annyi vitézi telek, amennyi az arra érdemesek jutalmazására elegendő volna, még nem áll rendelkezésre, kívánatos volna, de a bajtársi kötelesség is hozza magával, hogy az, akinek vitézi telekkel felérő saját birtoka van, ne álljon be a vitézi telket kérők sorába, mert így megrövidítené azokat a jelentkezőket, akik, mint teljesen vagyontalanok folyamodnak vitézi telekre, hanem e helyett saját birtokából alapítson vitézi telket.

De a vitézi telek ívetéknép való alapításának sok más jó oldala is van. Eltekintve attól, hogy az így alapított vitézi telek tulajdonkép kötött birtokká lesz, mely megállapított öröklési rend szerint osztatlanul száll utódról utódra s így alapító nemzettségének fennmaradását és boldogulását századokra biztosítja, részeseül az ily vitézi telek mindenkor birtokosa mind

azon jogok, kitüntetések és előnyökben, melyekben a telkes vitézek részesülnek. A telek mindenkor a vitézi szék oltalma alatt áll s ha tulajdonosa bármikor anyagi vagy erkölcsi támogatásra szorul, azt úgy a Vitézi Széknél, mint minden vitézi bajtársánál készséggel megtalálja. Különleges vitézi helyzetük s megbízhatóságuk különös tekintélyt, megbecsülést biztosít nekik úgy községük, vidékük közéletében, mint különösen és minden rendű és rangu hatóság előtt.

Kikötheti az ily vitézi telek alapítólevél azt is, hogyha az alapított vitézi öröklési rendje valami miatt megszakad, a birtok vitézi jellegét veszíti s állszáll a különbeni törvényes örökösökre. De kimondhatja azt is, hogy az alapított vitézi telek ez esetben újabb adományozás céljából a Vitézi Rendre szálljon át.

A családnak örökös időközön való fennmaradását és erősségét pedig szintén nem lehet jobban biztosítani, mint vitézi telek alapítással, mert ha valaki birtokát vitézi telekként leköthette, az már el nem adható, meg nem osztható, hanem apáról fára, nemzedékről nemzedékre egy egészben száll át. A köteles részre jogosult osztályos testvérek aggodalmait pedig az a rendelkezés szünteti meg, mely szerint vitézi telekké csak akkora birtok alapítható, mely a köteles részre jogosultak igényeit sem sérti. Minthogy pedig a Vitézi telket csak egy egészben s csak egy gyermeke örökölheti, a többieknek érdekét egy védő meg a Vitézi Szék, hogy szorosan meghatározzon, mi tartozik feltétlenül a vitézi telekhez, mint felszerelés, melyet a vitézi telek várományosra kell, hogy kapjon, míg az örökös vitéznek a többi vagyona szabad öröklés tárgyát képezi.

A mai körülmények között egy igen nagy további előnye is van a vitézi telek alapításának. Az ingatlanvagyonválság ugyanis a vitézi telket mentesíti a vagyonválság alól. Tehát mindazok, kik saját birtokukat a vagyonválság közeli kirovása előtt még vitézi telekként alapítják, az alapított ingatlan területéig mentesülnek a vagyonválság fizetése alól.

Aki saját birtokából öhajtt vitézi telket alapítani, az forduljon a megyei vitézi Szék-kapitányhoz, a megye székhelyére, hol további részletes ismertetést nyer a kérvénye felszerelése tekintetében.

A földmívelésügyi miniszterium IX. főosztálya a vitézeket segíti és támogatja az üzem felszerelés bezerzésében és pedig ló és holt instrukció, forgó tőke, vetőmag, műtrágya, anyagokat stb. illetőleg. A szükséghez képest, különösen téli időben gazdasági előadásokat rendez, a mezőgazdasági iskolákban a vitézek gyermekei — különösen a várományosok — ingyenes kiképzésben részesülnek. Külátásba van helyezve, hogy a mezőgazdaság terén minden újabb és kipróbált vívmányt a vitézi telkeken fognak elsősorban és teljesen ingyenesen nagyobb arányban kipróbálni. Így pl. ha egy műtrágyáról van szó az esetben az illető osztály megbíottai kiszállnak a vitézi telekre, a vitézeket annak kezelésére és használatára kioktatják és a szükség mennyiségét ingyen bocsátják rendelkezésére. Szóval a vitézek ahol csak lehet és szükséges, mindig számíthatnak támogatásra.

Zoványi izgatási bünpöre

A Zoványi Jenő-Kovács Lajos ismeretes izgatási bünpörében hozott marasztaló ítélet tudvalevőleg a vádlottak fellebbezése folytán a kir. tábla elé került, amely a bizonyítás ki egészítését rendelte el az 1919. március 23-án lefolyt tanítói szakszervezeti gyűlésen történtekre vonatkozólag.

Tegnap délelőtt kezdte meg az újabb tanúhallgatásokat Szuhányi Andor kir. törvényszéki bír. arra nézve, hogy Zoványi és Kovács miként viselkedtek a nevezetes gyűlésen.

Az első tanu Liptai Sándor rajztanár volt. Arról tudomása van, hogy a vallásoktatás eltörlését a munkástanács rendelte el, de arról nem tud, hogy Zoványi vagy Kovács a vallásoktatás megszüntetésére hívták volna fel a tanítókat.

Pap Károly dr. egyetemi tanár a március 23-iki gyűlésen nem volt jelen.

Szentgyörgyi Gábor igazgatótanító az inkriminált gyűlés napirendjére nem emlékszik, azt azonban állítja, hogy a szakszervezet a vallásoktatás eltörlését nem mondta ki se a tárgyaláson, se a határozatban nem is hozott.

Kerékgyártó Jenő tanár tagja volt a bizalmi testületnek. Azon a bizalmi gyűlésen, ahol a munkástanács vallásoktatást eltörlő végzése szerepelt, tudomása szerint Zoványi és Kovács nem szólaltak fel.

Oros Lajos tanító a márc. 23-iki gyűlésen részt vett. A gyűlésen Kovács elnökölt, aki bejelentette, hogy a munkástanács elrendelte a vallásoktatás megszüntetését, de határozatot nem hoztak ez irányban. Zoványi beszéde az ő impressziója szerint tudományos volt, nem pedig agitatórius és felhívásszerű.

Varga Béla, Szabó István és Reitz János után Bernoldk Nándor dr. népjóléti miniszter kihallgatása következett volna, de mivel nem jelent meg, ettől a védelem elállott.

Leszczinszky Kornél után Jakucs István tanár vallott a március 23-iki gyűlésről. Határozatot ott nem hoztak, a munkástanács megszüntető végzését egyszerűen befejezett tényként tárgyalták.

Nyáry Béla a gyűlésen nem vett részt. Frick József tanár azt vallja, hogy a gyűlés nem foglalt állást a vallásoktatás kérdésében. Zoványi beszédében kizárólag arról beszélt, hogy az egyház kezébe kell adni a vallásoktatást. Felszólalása oda konkludált, hogy ha a vallásoktatást kivesszük az iskolából, akkor azt intenzívebb munka céljából az egyháznak kell átadni, ahogy azt Franciaországban is tették. A beszéd tanu szerint tisztán egyházi politikai jellegű volt, bár némi személyes élt lehetett rajta észrevenni, tudniillik Baltazár Dezső ellen.

Gulyás István dr. szerint Zoványi a gyűlésen azt fejtegette, hogy az egyház és az állam szétválasztása a hitoktatás intenzívebbé tétele tekintetében csak hasznos lenne. A felekezeti iskolák a vallásoktatást nem szüntették be és így a szakszervezet döntését sem ismerték volna el.

Ferenczy Gyula dr. az általános kérdésekre válaszolva kijelentette, hogy közte és Zoványi közt erős elvi harc volt, ezáltal befolyásolva nem érzi magát. A gyűlésen jelen volt, ott Kovács bejelentette a munkástanács határozatát, de állást nem foglaltak. Zoványi mindig az állam jogainak képviselője volt az egyházzal szemben és a felekezeti vallásoktatásnak az iskolákból való kiküszöbölését éppen az állam érdekében tartotta szükségesnek. Ezt Zoványi egész életében vallotta, mert szerinte az iskolát a vallásoktatás bizonyos irányban gyűlölködésre vezeti.

Tíz perc szünet után Csűrös Ferenc dr. kultúrtaácsost hallgatták ki, aki előadta, hogy a gyűlésen ugyan nem vett részt, de az izr. Polg. leányiskola kommun. alatti magatartásának megvizsgálásával ő volt megbízva és egy ott talált jegyzőkönyv alapján bizonyosan tudja, hogy a vallásoktatás eltörlését a munkástanács rendelte el. Tanut megeskotték.

Laczkó Kálmán kir. segédtanfelügyelő jelentéktelen tanuvallomása után a tanúhallgatásokat félbeszakították és mára halasztották el.

Elhalasztódott az egységes párt megalakulása

A kereszténypárt intéző-bizottsági ülése

Budapest, szept. 29. A Keresztyén Nemzeti Egyesülés Pártjának intéző bizottsága ma délelben 12 órakor értekezletet tartott. Az értekezlet elhatározta, hogy a párt feltétlenül szükségesnek tart egy erőteljes, semmiféle mellékakciótól meg nem zavart kormányzást. Ennek alapján a kormányt erőteljesen támogatja és ezért a nehézségeket, amelyek itt-ott a támogatás útjába állanak, igyekszik a kormánnyal és a kormányelnökkel megfelelő tárgyalások alapján kiküszöbölti. A kormány részéről eddig tanúsított igyekezetet az ország konszolidációjára a párt honorálja és további magatartását attól teszi függővé, hogy e tekintetben a kormány ura-e a helyzetnek minden vonalon és minden lényeges kérdésben.

Budapest szept. 29. Jóval fél 3 óra után ért véget a kereszténypárt intéző bizottságának ülése. Nyugatmagyarország ügyében a

jelenvolt képviselők több esetet soroltak fel és azoknak sürgős orvoslását és megszüntetését kérték a kormánytól.

A nyugatmagyarországi ügy vezette a képviselőket a további tanácskozásokban akkor is, amikor az egységes párt, illetve most már a többségi párt ellen foglaltak állást és kimondták azt, hogy egyelőre ilyen alakulást nem tartanak szükségesnek. Megmaradnak a mostani párt keretein belül és megvárják a kormány intézkedéseit a konszolidációra való törekvésben és ha ezt tapasztalják, csak azután veszik fel újból az egységespárt gondolatát.

Végül a drágaság ügyével foglalkoztak, amelyre vonatkozólag ismertették azokat az agráryokokat, amelyeket a szabadforgalom életbeléptetése alkalmával említettek és bizonyos korlátozó intézkedések életbeléptetését követelték a kormánytól.

A megszállott részek lakosainak állampolgársága

Budapest szept. 29. A hivatalos lap holnapi száma kormányrendeletet közöl, a trianoni békeszerződésben foglalt állampolgársági rendelkezések végrehajtása tárgyában. A rendelet kimondja, hogy a békeszerződés értelmében, mindazok a magyar állampolgárok, akiknek illetőségi községe oly területen fekszik, amely Magyarországtól a békeszerződés alapján valamely más államhoz csatoltatott, tekintet nélkül az idő szerinti lakóhelyükre a magyar állampolgári kötelezőből való elbocsátás nélkül 1921-ik évi július 26-ik napján eddigi magyar állampolgárságukat elvesztik és minden honosítási eljárás és hatósági intézkedés nélkül annak az államnak válnak jogérvényesen állampolgáraivá, amely államnak fennhatóság alá illetőségi községük került.

A békeszerződés következtében azonban

az említett magyar állampolgárok közül azok, akik csak 1910 január hó 1-jeje után szerettek Magyarországnak oly levált területén községi illetőséget, mely területet a békeszerződés az SHS királysághoz, illetve a cseh-szlovák köztársasághoz csatolt, csak akkor szerzik meg a szerb-horvát-szlovén, illetve a cseh-szlovák köztársasági állampolgárságot, ha az új állampolgárság elismerése iránt az említett államok kormányához kérvényt intéznek és ha kérvényük kedvező elintéztést nyer.

A békeszerződés alapján mindazok a magyar állampolgárok, akik magyar állampolgárságukat elvesztik, jogosultak a békeszerződés életbeléptetésétől, vagyis 1921. évi július 26-tól számított 1 éven belül magyar állampolgárságuk fenntartását igényelni.

Reminiszcenciák

(Bessenyei Lajos fölmentése alkalmából)

Ha Luther meg nem fordul Rómában, aligha az ő nevéhez fűződött volna a nagy reformáció megindítása. Az egyszerű ágostonrendi szerzetes rendfőnöke megbízásából alázatos szívvel és mélyeséges hittel megjelenik Rómában és az ott tapasztaltak miatt elveszti lelkének egyensúlyát. Mert ott azt kellett látnia, hogy nem a szegények hitbuzgalma, vallásos érzülete és hűsége, hanem a gazdagok és hatalmasok földi céljai és ügyeskedései döntik el az egyháznak a világi életben való sorsát, hogy ők adják az egyházi életnek irásban megörökített tartalmát s hogy a reformzsinatok drán összefoldozott egység dacára is az egyház, belső életében, valóságban ketté vált. Az egyensúlyt veszített lélek aztán viszi, ragadja azon események elkövetésére, melyek akarata ellenére is előidézték a nagy szakadást. Mert 1540-től, római útja után Luther lelkét örökre fogva tartotta az a gondolat, hogy az egyház eszménye nem Rómában testesedik meg...

Mostanában hányszor kellett nekünk is látnunk, hogy a reformáció gondolata, a protestantizmus eszménye nem a kálvinista Rómában ölt testet. Hogy csak hirdették a lelkiismereti szabadság, proklamáltatik a vizsgálódás szabadsága, de mihelyt a meggyőződéstől, a kutatás szabadságától hajtott elme letér a hatalmasságok által kijelölt útról és mást lát mint a mit a kitaposott uton elhelyezett felirások mondanak, azonnal persekutor elbánságnak teszi ki magát. Nem megcáfoltják, hanem fegyelmivel visszafojtják, Nem kimutatják a tévedését, hanem mint a gonosztevőt, ügyességileg üldözik. Nem az elme munkájának jóhiszemű megállapítása méltányolják, hanem a paragrafusokban való ügyeskedés jutalmaztatik. Nem a lélek őszinte megnyilvánulása honoráltatik, hanem a hatalmi szózat glorifikáltatik...

A kálvinista Róma nem a reformáció eszményének, a termékenyítő gondolatnak az inkarnációját, hanem az ekleziasztikus hatalomvágyának kálvinista mezben való kialakultságát és szervezethezességét jelenti...

Mint magyar kálvinisták megnyugvással és örömmel látjuk, hogy a protestantizmus eszménye él, erősen él az országban, de mint debreceni kálvinisták sajnálattal látjuk, hogy már nem Debrecenben él!

NAPI HIREK

— **Városi közgyűlés.** Debrecen város törvényhatósági bizottsága ma délelőtt 9 órakor Miskolc Lajos főispán elnökletével a városháza nagytermében közgyűlést tart. A közgyűlést a 62 pontból álló tárgysorozat, között a Csokonai-színház igazgatójának kérelme és Bakóczy Gábor interpellációi teszik érdekessé.

— **Teljes és bizalmas.** Debrecen város tanácsa tegnap délelőtt fél 12 órakor Miskolc Lajos főispán elnökle mellett teljes tanácsülésben „bizalmasan” tárgyalt. Nagysúlyu ügy felett folyhatott a vita, mert még 1 órakor is ott fityegett a tanácssterem ajtaján a tábla:

A városi tanács ma zárt ülésben tárgyal

Kár ugy titkolózni T. Városi Tanács, ma délelőtt ugys minden kiderül!

— **Ravasz László püspök beiktatása.** A dunamelléki református egyházkerület holnap délelőtt közgyűlés keretében, a budapesti Kálvin-téri templomban tartja meg ul püspökének, dr Ravasz Lászlónak ünnepélyes beiktatását.

— **A Pázmány-egyetem névavatása.** Budapestről jelentik: A Kormányzó jelenlétében fényes pompával ülte meg ma délelőtt a m. kir. Pázmány Péter Tudományegyetem névavató ünnepélyét.

Megyegyűlés. Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt fél 10 órakor Hajdúvármegye székházában Szomjas Gusztáv főispán elnöklété mellett rendes közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozatán több fontos ügy szerepel.

Virágnap október 9-én. A Jótékony Nőegylet f. évi október hó 9-én városunkban árvaháza és szegényei javára nagy virágnapot rendez. Ezuton is tisztelettel felkérem a nőegyleti tagokat és városunk társadalmának mindazon nemes szívű és áldozatra kész tagjait, kik az árva és szegények ügyeit szívükön viselik, hogy október hó 1-én, azaz szombaton délután 4 órakor a városháza közgyűlési termében tartandó értekezleten megjelenni szíveskedjenek. *Frdér Erzsébet*, nőegyleti elnök.

Nyúkosz hirdmény. Értesitem a tagokat, hogy Sauter ny. törzsorvos u. Nyúkosz tag, Sesztina-ut 8 sz. lakos felajánlotta, hogy az alapító, rendes, rendkívüli, partió, pártfogó Nyúkosz tagok állatának állatorvosi kezeléséről, oltásánál 25 szazékos kedvezményt nyújt. *Elnökség*.

A villamos mérték egységesítése. Párisból jelentik: A kereskedelemügyi miniszter tegnap nyitotta meg a súly és mértékügy hatodik nemzetközi konferenciáját a külügyminiszterium épületében. A konferencia, amelyen csaknem valamennyi civilizált állam képviselője részt vesz, tanácskozní fog a villamos mérték egységesítéséről is.

A kath. férfitársa szombaton este fél 7 órakor tartja rendes havi összejövetelét, amelyen a liga alapítója *Omerovich Tamás* jezsuita atya tartja az ünnepi beszédet. Szónt beszéd után végzik a liga tagjai rendes havi gyónásukat. Okt. 2-án vasárnap reggel 8 órakor közös szentáldozás lesz. Felhívjuk a liga tagjait, hogy szombat este fél 7-re pontosan jelenjenek meg a templomban, hogy a beszéd megtartása akadályt ne szenvedjen. Ugyanítt értesítjük a kath. híveket, hogy a vasárnap délelőtt 10 órai beszédet is *Omerovich Tamás* jezsuita atya tartja. *A liga vezetősége.*

Népszámlálás Erdélyben. Nemrég fejeződtek be az Erdélyben és a Bánságban tartott népszámlálás munkálatai. A népszámlálásból kiderül, hogy e részeken 5 millió és 120 ezer magyar állampolgár került oláh imperium alá.

Magyar Kézműalkalmazottak Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezete közleménye. Vágott fa az epreskerti faraktárban kerül kiosztásra, nem mint tegnap közöltük, a H. V. telepén. Vár-utcai és Hunyady-utcai árudáinkban kristályonkor különként 93.50 filléért, rizs 54 koronáért, só 13 koronáért, lugkő 64 koronáért, szappan 76 K-ért kapható. Ruházati osztályunkba újabb tölvi árak érkeztek, mérsékelt áron kaphatók szövet, barchet, flanellelők, kezttyük, harisnyák, női ingek, férfi vászon- és flanellelők.

Felfüggesztett sorompóőr. A polgármester *G. Nagy Lajos V.* számú sorompó őrt hivatalos teendőinek elmulasztásáért állása alól felfüggesztette, viszont *Szabó Sándort* a 4. számú sorompóházhoz sorompóőrnek kinovezte.

A kéménysepről a háztulajdonos köteles gondoskodni. Kéményseprő mesterek azon beadvánnyal fordultak a vezetésem alatt álló előjárósághoz, mint I. fokú iparhatóságához, hogy a háztulajdonosok egy része nem akarja az esedékessé vált kéményseprési díjakat fizetni és a kéményseprőket a bérlelőkhöz utasítják a kéményseprési díj behajtása végett. Mivel azonban a kéményseprési ipar gyakorlásáról alkotott szabályrendelet 3. §-a szerint a háztulajdonos köteles a kémények tisztításáról gondoskodni és a díjakat fizetni, felhívom Debrecen sz. kir. város háztulajdonosait, hogy ezen kötelezettségüknek tegyenek eleget, nehogy az iparhatóság hatósági uton az 1883. évi XLIV t.c. 55, 56, 57, 63. és 69. §§-ai alapján legyen kénytelen valük szemben eljárni. *Rostás István*, városi előjáróság vezetője.

Hirdetmény. A városi tanács közhírrá teszi, hogy a külső baromvásártéren a régi téglavető melletti területen a város által parcellánként bérbeadott területek átadása folyó évi október hó 2-án fog a helyszínen megtartatni. Az átadás 9 órakor a külső baromvásártér mellett kezdődik és 10 órakor a régi téglavető melletti folytatódik. — Felhívatnak bérlelők, hogy az átadásnál bérlelők saját érdeklükben jelenjenek meg. *A városi tanács.*

Villamos berendezéseket szak-szerűen készít: *Istj. Nánassy Lajos* Péterfia-utca 37. sz.

RINDEN ÖNTUDATOS MAGYAR EMBER CSAK KERESZTYÉN LAPOT OLVAS!

SPORT.

A válogatás. Tegnap későn este válogatta a fél 9 órakor egybehívott bizottság a vasárnapi csapatot. Sok tekintetben egyetértünk a bizottság munkájával. De Szolárszky II. szívesebben vettük volna összekötő posztot mint hátvédnek. Félő, hogy rajta igen sokszor keresztül fognak törni. Igaz viszont az is, hogy Baán II a gyorsaság és a miskolci csapatnál nem jöhet le, így a helyzet nem olyan kétségbejítő. Kapus lett *Farkas*. Nem kételkedünk képességeiben, de eltekintve attól, hogy talán nem is igazolt játékos a kerületnek, még mérgősebben védeni az utóbbi időben nem láttuk. Helyette Szabót inkább ajánlhatjuk, Szolárszky II. helyett inkább ajánlhatjuk *Ulakovicsot*, ki mindkét hátvéd posztján kitűnő, avagy *Glatzot* jelöltük volna. *Deutschnek* a fedezetsorból való kihagyása, tekintettel utóbbi hetekben mutatott formáira, nem helyes, még ha egyenlő volna is a többivel, már csak azért is be kellene állítani, mert Kereszturival jobban van összehozható. A csatársorban *Berta* s *Vampetics* beállítása nem fedi a véleményeket. Nélkülözzük *Fodor* számításba vételét, aki pedig vasárnap igen sok szép támadásba vitte a csatársort. Félő, hogy a tények minket fognak igazolni, csak már későn. A felállítás ma még a következő: *Farkas (DVSC)*, *Szolárszky II.*, *Friedl* — *Megyert*, *Kereszturi*, *Nagy-Barta*, *Fábry*, *Vampetics*, *Buttykai*, *Polgár*.

SZÍNHÁZ.

Pénteken (30-án) B bérlet „Offenbach”.

Színházak és mozgószínházak közleményei:

A Préda című nagyszerű amerikai társadalmi dráma 6 felvonásban a főszerepben *Mary Roland* amerikai művésznővel. A nőgyűlölők klubja 3 felv. amerikai vígjáték ma utoljára van műsoron az Urániában. Kezdeté 7 és 9 órakor.

Szombaton délután 5 és vasárnap a. u. 3 órakor az Urániában féltégyórai előadások lesznek nagyszerű új műsorral! Kísérje figyelemmel!

A Kalifornia fedélzetén, nagyszerű amerikai detektívtörténet 5 felvonásban, a főszerepben *Juanita Hansen* amerikai művésznővel. Azonkívül két reudkivül kacagató „Ó” kép és egy gyönyörű „Pathé-Revue” lesz műsoron szombaton és vasárnap az Urániában.

Váradi Haynal Elma m. kir. Operaház művésznőjének hétfői hangversenyére jegyek kor-

látolt számban még kaphatók az Urániában. E hangverseny iránt óriási érdeklődés van.

„A Bestiák” kalandtörténet 5 felvonásban, bemutatja ma az Apolló. Frappáns fordulatok kergetik egymást ebben a jelenetről-jelenetre fokozódó izgalmas kalandtörténetben. A benne előforduló nagyszerű állatjelenetek szenzációsak. „Dam szíve lángol” amerikai burleszk és egy kitűnő angol híradó egészítik ki ezt az elsőrangú műsort. Előadások 5, 7 és 9 órakor.

Hajdusági Képes Naptár

Október első felében fog megjelenni a „Hajdusági Képes Naptár”.

A naptár egy szellemi részzel, mint más érdekes tartalmánál fogva értékes ajándéknak lesz mindazon előfizetőinknek, akik legalább egy negyedévre előfizetnek a HAJDUFÖLDRE. A naptárban elhelyezendő hirdetések a HAJDUFÖLD kiadóhivatala veszi fel.

A tőzsde

Zürichi zárttőzsde szept. 29. (MTL) Berlin 450, Holland 185.50 Newyork 579, London 2153, Páris 4100, Milánó 2340 Brüsszel 4080, Kopenhága 102.—, Prága 585.—, Budapesti 82% Zágráb 250, Bukarest 490, Varsó 7, Bécs 0.32, Osztrák lebeléyeg 28.

Budapesti zárttőzsde szept. 29. (MTL) Magyar hitel 1740 Osztrák hitel 650, Angol-Magyar bank 7.40, Lengyel bank 745, Magyar-Olasz bank 838, Jelz hitelbank 220, Keresk. bank 7900, Pesti hazai első 21900, Borsodmiskolci 89.75

Valuták. Napoleon 2120—75, Angel feni 2880—1670, Dollár 712—15, Francia frank 4950—600, Márka 562—580, Lira 2900—2900, Osztrák kor. 31 1/2—32 1/2, Rubel 27—28 fél Lei 585—590, Sokol 710—20, Svájci frank 9500—9500 Korona dinár 1190—210, Frank átár 840—845, Lengyel marka 11—12.

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legolcsóbbárgyban vesz **Simon György** DEBRECZEN, Koszuth-u. 11.

Hajduszoboszlói járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény

Hajdúvármegye hajduszoboszlói járáshoz tartozó Püspökladány nagyközségben lemondás folytán megüresedett községi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása a községtől évi 1400 korona, melyhez a szabályszerű állami kiegészítés (csal. pótl. háborus és rendk. segély természetbeni ellátás) járul.

Képesítéskül a gym., reál vagy polgári iskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése van előírva. — A Püspökladány községnél ez idő szerint ideiglenes napidíjas minőségben szolgálatban állók ezen iskolai képesítés hiánya esetén is pályázhatnak és megválaszthatók. Gépirók előnyben részesülnek.

Felhívom a pályázni óhajtokat, hogy képesítésüket, eddigi szolgálataikat és politikai megbízhatóságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket hozzám október 25 ig adják be. A választás napját később fogom kitűzni.

Hajduszoboszló, 1921 szeptember 26-án. **Dr PARR SÁNDOR** főszolgabíró.

ÓCSKA vasat, rozot és mindennemű fémeket legmagasabb árért értékűen **KOVÁCSOKNAK** használatot készítenek. Nagyközségi tisztségviselőket.

STEINER, Eötvös-u. 10.

Apró hirdetések.

Hordói eladók, kölcsönzők nagyobb tételbe. Pincet bérbeadók. Poroszlai u. 10. Telefon 273.

Belyegzőgyár és vésőintézet PAULÓ I. Bathyányi-utca 22. Telefon 1085.

Mosott rongyot keres lapunk kiadóhivatala megvételre.

Munkaterra 30-31 s tetelekben kapható lapunk kiadóhivatalában.

Molyvár ellen szörme és állatok mérgezését a legnagyobb biztonságban **BEREKTŐRŐS KÖVÁRY és ALT.** HÁRN Piac-utca 42.

Tisztviselőt vagy tisztviselőnt gyakorlattal nyugdíjépes állásba azonnali beépésre keres **Fonciere Biztosító Intézet** Piac-utca 61

Forgács István művészes **Budapest**-u.

Büro-ozóit szobát keresek főtér közelében, lehetőleg külön bejárattal, megfelelőért — havi 1000 koronát fizetek **Leveleket Szilágyi főhadnagy Royal szálló címre kérek.**

Elcserélném

Szatmárnémetiben **Mátys házamat**, valamint — király-utca 15. sz. alatti **Szindvára**-ján (Szatmármegye) kúpatáknak lovó

szőlőmet debreceni házáért vagy megfelelő értékű földterületért.

A ház áll két négy szobás utcai lakásból, fürdőszoba előszoba és üvegezett folyosó, valamint egy 8 szobás előszoba, konyha és egy szoba konyhába lakásokból. 650 négyzetméter telek óriási kert mintegy 200 db gyümölcsfákkal.

A szőlő terjedelme: 4 és egy negyed hold vagy gyümölcsös, gesztenye, dió, alma, kórté, barack és szilvafákkal, mintegy 8200 jóke szőlő. (mészes fehé, bakator, jászóvany), ec. 2 és egy negyed hold üvegező ördő 25—30 éves vágás.

Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos **Varga Endre** a M. N. K. és L. Rt. ügyvezetője, Debrecen Piac-utca 59.

ARANYÉRT, EZÜSTÉRT

budapesti magas árakat fizetek **Kramer Simonty** utca 17. 308—1921. vh. sz.

Árverési hirdetmény

Halápon 27. sz. tanyában ló és sertésből álló ingóságok 1921 október 1-én, reggel 8 órakor kezdődő bírósági árverésen készpénzfizetés ellenében eladtnak. **ROSNER** bír. végrehajtó